

En dröm som blev verklighet

Följ med till Lassas hagar
– ett prunkande exotiskt
paradis bakom ytterskär-
gårdens karga klippor.

TEXT Mats Wigardt FOTO Bosse Lind

VÅREN NÄRMAR SIG och smyger sig på och vi tar er med på en tur till Svartlöga i norra ytterskärgården för en förhandstitt in i blomningen på en av skärgårdens mer anonyma sevärdheter. Där har Sten Ridderlöf skapat en helt unik värld bestående av böljande hagmarker och växter som hämtats under långa resor världen över. Idag är Sten Ridderlöf borta men Arboretum Lassas Hagar växer vidare.

Grinden leder in till Sten Ridderlöfs livsverk på Svartlöga. Här förflyttas besökaren till ett prunkande trädgård med magnifika växter hämtade från hela världen.

ATT FÖRSIKTIGT ÖPPNA den grå grinden i gårdsgården som omger den fem hektar stora parkliknande och välskötta trädgården och kliva in mellan träd och buskar, är som att förflyttas till något avlägset och exotiskt växtrike med starka dofter och synintryck.

Eller till ett fruktbart Eden där magnifika blommor och vackra lövträd bockar och bugar varhelst man vänder blicken.

Vördnadsfullt vandrar vi sakta in i Arboretum Lassas Hagar på ön Svartlöga i Stockholms norra skärgård, omgiven av små skär och stora fjärdar. Hit kom Sten Ridderlöf och hans hustru Barbro 1974 och satte de första plantorna 1980 i vad som skulle bli deras livsverk.

Blodlönn, silveroxel och levnadsglada koltrastar manar oss att vandra vidare in i grönskan. Bitte Jerling gör oss sällskap. Hon är pensionerad lärare och naturintresserad styrelsemedlem i den stiftelse som sedan Sten Ridderlöfs bortgång i covid 2021 axlat ansvaret för Lassas Hagar.

– Vi jobbar hårt med att klippa gräs och röja vindfällan och på bästa sätt hitta vägar att föra arvet vidare, säger hon och kliver iväg mellan knoppande magnolia och rododendron med blommor i olika färger.

VI KRYSSAR MELLAN GRÄVDA DAMMAR med broar och näckrosor, böljande gräsmattor där tusenskönan växer i just tusental, och exotiska växter som funnit sig tillrätta på den lilla skärgårdsön, varav många varit mer eller mindre okända i Europa.

Överallt oräkneliga gröna nyanser. Pioner och azaleor kantar stigen. Inhemsk träd som vildapel och al har fått sällskap av cypresser, svarttall, valnöt, sekvoja, tuja, ceder, och katsura som reser sig mot den isblå himlen. Från en luftig paviljong kan man luta sig tillbaka och följa vad som händer mellan träden.

Sten Ridderlöf var den naturintresserade bankdirektören och ornitologen som följde i Carl von Linnés och William Bligh, kaptanen i Myteriet

Från luften syns tydligt hur trädgården i det yttersta havsbandet har öppnat upp en välansad oas i den täta försommargrönskan.

på Bounty's fotspår och blev ännu en i raden outtröttliga plantjägare med hela världen som jaktmark.

FRÅN SAMMANLAGT 15 LÅNGA RESOR till avsidet belägna platser med växtförhållanden liknande de i Stockholms norra skärgård och genom samarbete med botaniker, arboretum och botaniska trädgårdar, kom han hem med frön som odlades upp och planterades ut i den gamla sjöbottnen på Svartlöga.

Favoriterna har varit sällsynta ekar, lönnar, magnolior och rododendron som hämtades hem som frön från Nordostasien.

Ryska Kurilerna, Sachalin, Patagonien och Eldlandet är flera exempel på resmål varifrån frön hämtades hem. Kina, Japan, Vietnam, Nord- och Sydkorea är andra destinationer som Sten Ridderlöf besökte för att hitta för Sverige sällsynta och ovanliga växter, inte sällan i sällskap av hustru Barbro.

– Jag var med på några av resorna men jag brydde mig aldrig om namnen på växterna, varken på svenska eller latin, säger Barbro. Istället

var jag smakpolis och såg till att det blev vackert i trädgården när resans fröer, kottar, ollon senare som små fröplantor skulle ner i jorden.

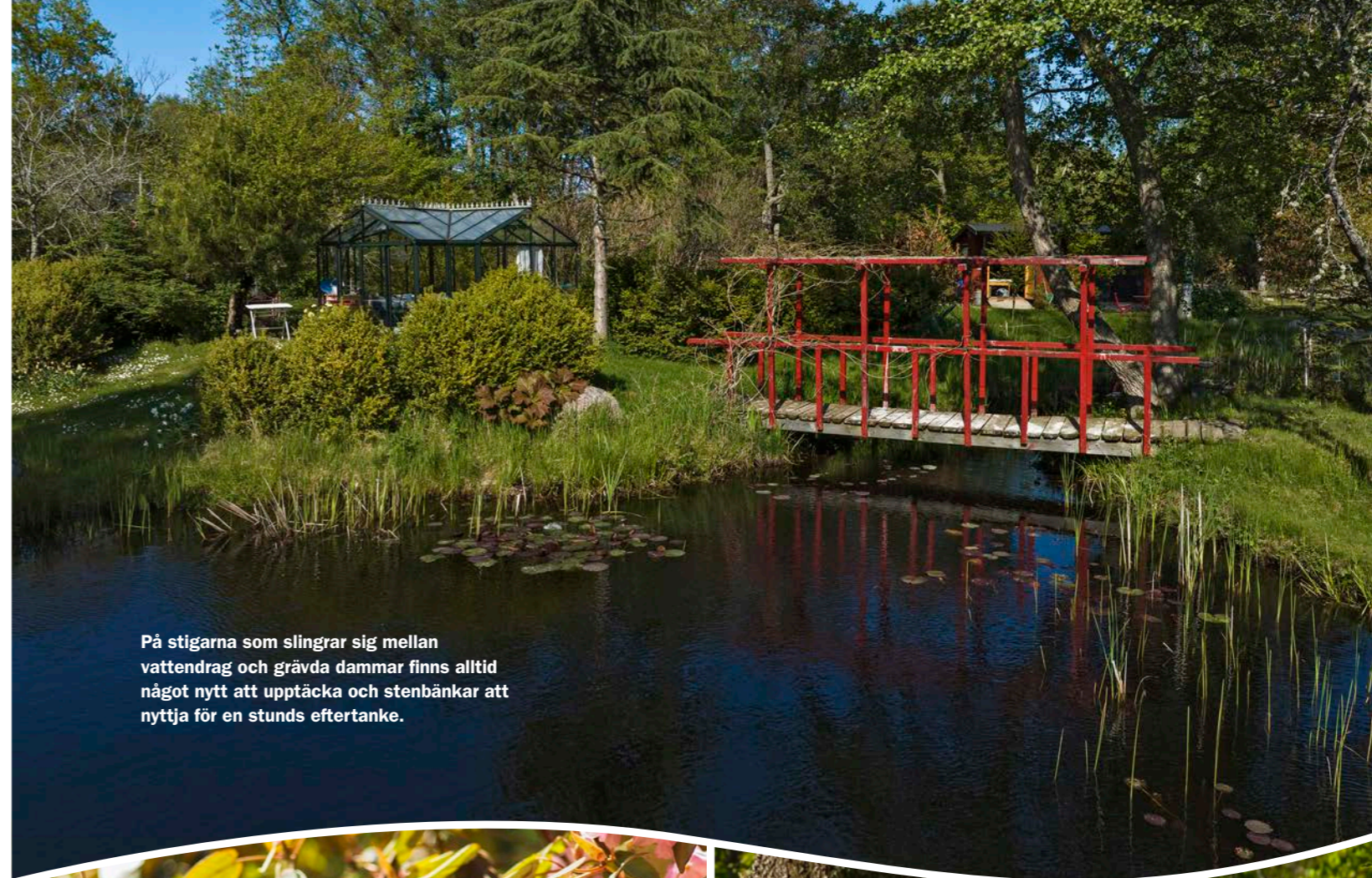
Sammanlagt blev det omkring 2 500 olika arter som fick ett nytt hem i Lassas Hagar, döpt efter ängarnas tidigare ägare, bröderna Lars och Johan Larsson. Fröplantorna blev sedan genomtänkt utplacerade för att bilda en dekorativ och samtidigt gynnsam växtplats. Trädsamlingen är sedan tänkt att utgöra en försöksplantering och på sikt en framtida genbank.

I UTMARKERNA PÅ DEN FEM HEKTAR stora fastigheten är det mer vildvuxet, med barriärer av vindfällan och otuktade lövträd. På Svartlöga finns en av de största sammanhängande lövskogarna i Uppland.

Längs de mjukt slingrande stigarna finns alltid något att upptäcka. Sprickfärdiga liljekonvaljer, näringsrik våtmark, spretiga ormbunkar, plötsliga rabarber som sticker upp ur blåbärriset, stenbänkar för en stunds vila och eftertanke, en porlande bäck, häggen som doftar.

– Förutom skönheten i naturen och samvaron när vi rensar ogräs i någon rabatt får jag utlopp

Sammantaget har 2 500 olika arter fått ett nytt hem på Svartlöga. Allt mycket dekorativt och vackert, och med plats för flera byggnader.

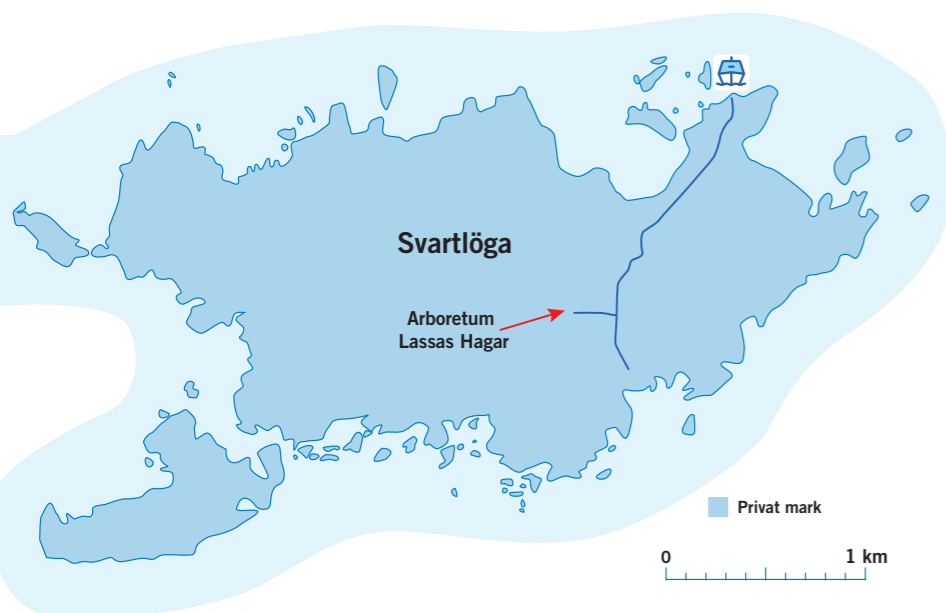
På stigarna som slingrar sig mellan vattendrag och grävda dammar finns alltid något nytt att upptäcka och stenbänkar att nyttja för en stunds eftertanke.

för min skaparlust när jag lyfter fram någon enskild växt, konstaterar Bitte. Det utgör ett viktigt tillskott i mitt liv.

Delar av det 400-åriga kulturlandskapet har skulpterats på nytt av jord från dammar och diken. På många ställen dyker små överraskningar upp bakom ett träd eller buske. Det kan vara en lerfigur eller en liten stålträdsskulptur föreställande något fantasirikt djur.

Det är lätt att bli sittande på någon bänk eller vid ett utplacerat trädgårdsbord för att bara ta in allt man ser och hör. För Bitte och hennes arbetskamrater i styrelsen väntar däremot hårt arbete med sly, gräs och rabatter. Och att förse träd och buskar med tydliga namnappar.

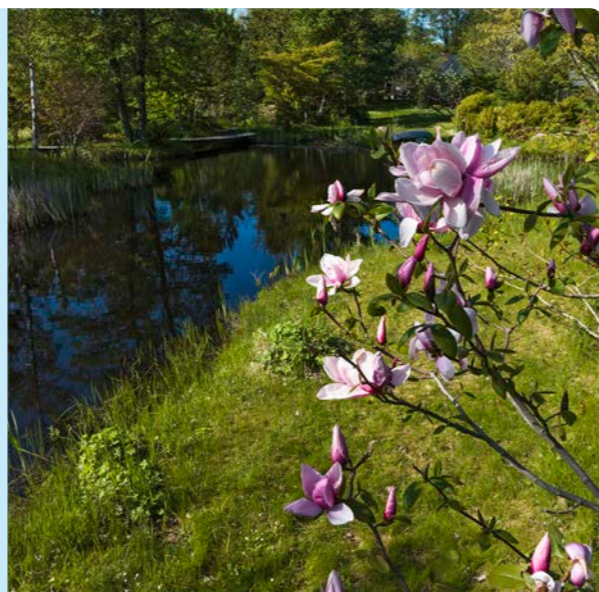

Svartlöga är en av de största öarna i ytterskärgården. Här finns ingen el. Waxholmsbolaget trafikerar ön året om. Svartlöga är en låglänt ö och når som högst 12 meter över havet och omges av svårnavigerade och grunda farvatten.

Arboretum är en plantering av träd och buskar, ofta skapad med syfte att studera de planterade sorterna.

Stiftelsen Arboretum Lassas Hagar har nyligen tilldelats en nivå 1-ackreditering av internationella ArbNet Arboretum Accreditation Program för att ha uppnått särskilda standarder för yrkesutövning som anses viktiga för arboreta och botaniska trädgårdar.

Läs mer på lassashagar.se. På Facebook finns gruppen "Arboretum Lassas Hagars vänner, Svartlöga" där man kan följa arbetet och årstidernas växlingar i arboretet.

Själva väntar vi hellre på att kejsarträdets blå blommor ska slå ut. Eller att en ovanlig magnolia-hybrid ska börja blomma.

Barbro Ridderlöf suckar lite när Lassas Hagar kommer på tal. Ett 50-årigt äktenskap med en orädd man med ett enormt engagemang, stark drivkraft och stor vetgirighet lämnar ett stort tomrum efter sig.

– Det är en hel värld som ska förvaltas, säger hon. Men det kan ju aldrig bli som under hans livstid, det är omöjligt. Mycket befinner sig ännu i sin linda, många växter står fortfarande på tillväxt.

ETT STORT ANSVAR FÖR SKÖTSEL och fortsatt tillsyn och utveckling av trädgården hanteras av styrelsen för stiftelsen. När de övriga styrelsemedlemmarna nu kliver av båten och gör Bitte Jerling sällskap är arbetshelgen med god marginal redan inmutad. Barbro Ridderlöf bistår så mycket hon orkar och klarar av.

Men det är stora ytor som måste ses till. I Stens anda ska även Lassas Hagar kompletteras med nya växter. Fler kunniga volontärer är därför alltid välkomna. Dessutom kostar arboretet pengar att sköta. Uthyrning av husen som finns inom området är en källa till intäkter. Inträde och guidade turer är en annan.

– Jag har varit lite av en bromskloss mot att öppna upp trädgården för fler, medger Barbro. Men nu får jag nog gilla läget om vi ska lyckas rädda Lassas Hagar till ett fortsatt långt liv.

MÖJA

Försommarens skärgårdsexpeditioner till ön med många sevärdheter

20, 22, 23
& 25 MAJ
2024

Nu är det dags för årets första Skärgårdsexpeditioner, denna gång med landstigning på Möja. Ombord på m/s Sjöbris är det som vanligt vår oumbärlige kapten och ciceron Göran P Sjödin som fängslande guidar om öar, byggnader, båtar och skärgårdsbor.

Expeditionen görs i samarbete med Stockholm Läns Hembygdsförbund för att kunna erbjuda nya smultronställen i skärgården. Det kommer bli en heldag med god mat, vackra vyer och intressanta berättelser!

Avgång Skeppsbron 8.00, Vaxholm 8.45 och åter Vaxholm 16.10 och Skeppsbron 17.00

Under resan serveras förmiddagskaffe med smörgås. Vi går via Lindalssundet och Gällnöport innan vi i tre olika grupper landstiger vid Möjaström, Bergs samt Löka bryggor för att bli väl emottagna i det rara lilla hembygdsmuséets tre stugor.

Inom promenadavstånd besöker vi även Möja kyrka, Möjas välkända dansbana med bl a biograf, Möja jernväg med ånglok från 1904 samt till och med ett par strutsar! Vi hinner besöka alla, men kan efter behag göra ett urval.

Möja är cirka 6,5 km från norr till söder med cirka 150 bofasta på ön.

Under dagen dukas det fram en kallskuren lunchbuffé med måltidsdryck. Fartyget har fullständiga rättigheter så det finns fler drycker att köpa i cafeterian. Hemfärden går via Möjaström, Lådna och Vaxholm.

Klä er efter väder med rejäla skor, och ta gärna med en kikare eller karta för att ge resan ytterligare dimension.

Välkommen till en unik upplevelse till sjöss!

BILJETTPRIS 950 KR/PERSON

Det här ingår i priset: båtresa, guidning, smörgås med kaffe/te, lunchbuffé med alkoholfri måltidsdryck. Vid specialkost eller allergier vänligen meddela oss på kontoret@blidosundsbolaget.se

BOKA FRÅN 4/3 2024 OCH LÄS MER PÅ BLIDOSUNDSBOLAGET.SE